

A Szoboszlai-hatás

Avagy hogyan hatott Szoboszlai Dominik Liverpoolba igazolása a
Liverpool iránti érdeklődésre Magyarországon

Beszámoló dolgozat

Ökonometria II

Kurzustartók:

Bíró János, Kofrán Dániel, Tóth Benedek

Szerző: Novák Levente

2023/2024 tavasz

Absztrakt

A dolgozat a nemzeti identitás sportban történő manifesztálódásával foglalkozik. A dolgozatnak kettő kutatási kérdése van. Az első kutatási kérdés az, hogy Szoboszlai Dominik 2023 nyarán történt Liverpoolba igazolása milyen hatással volt a magyarországi Liverpool iránti érdeklődésre. A második kutatási kérdés az, hogy Szoboszlai Dominik Liverpoolba igazolása milyen hatással volt a magyarországi Arsenal, Chelsea, Manchester City és Manchester United labdarúgó klubok iránti érdeklődésre. A dolgozat módszertanként szintetikus kontrollt használ. A donor poolt Magyarország szomszédos országainak egy része alkotja. Az eredmények alapján Szoboszlai Dominik Liverpoolba igazolása megötszörözte a Liverpool FC iránti érdeklődést a Magyarország területén élők körében. A második kutatási kérdésre nem lehet egyértelműen meghatározható választ adni a dolgozat eredményei alapján. Az elemzés során az érdeklődés proxizására nyilvánosan elérhető Google Trends adatok lettek felhasználva.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	1
2. Identitásról	1
3. Labdarúgás és nemzeti identitás	3
4. Módszertan és felhasznált adatok	5
5. A donor pool kialakítása	7
6. Eredmények	12
7. Konklúzió	17
Hivatkozásjegyzék	19

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Országoként azok aránya, akik hajlamosak azonosítani vagy erősen azonosítják magukat a nemzetükkel; adatok forrása: Eurobarometer, 2021; saját szerkesztés; 2. oldal
2. ábra: A Liverpool FC és Covid-19 témakörökre keresések egymáshoz viszonyított aránya Magyarországon (2019. május - 2024. május); adatok forrása: trends.google.com (2024); saját szerkesztés; 6. oldal
3. ábra: Liverpool FC témakörben történt keresések alakulása Magyarországon (2014 május - 2024 április) Töréspont: Szoboszlai Liverpoolba igazolása (2023. július 2.) Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés; 7. oldal
4. ábra: Magyarország vs. szintetikus Magyarország Liverpool keresésekre; adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés; 13. oldal
5. ábra: Magyarország és szintetikus Magyarország aránya; Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés; 13. oldal
6. ábra: Spillover hatás mérése (Magyarország vs. szintetikus Magyarország; Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés; 15. oldal
7. ábra: Spillover hatás: Magyarország és szintetikus Magyarország aránya; Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés; 16. oldal
1. táblázat: A magyar labdarúgó válogatott mérkőzéseinek nézettsége (2022-2024. május) (teljes lakosság, ha egy héten több válogatott mérkőzés egyazon sorozatban, akkor csak a nagyobb nézettségűre érhető el adat); Adatok forrása: onbrands.hu (n.d.), saját szerkesztés; 4. oldal
2. táblázat: Potenciális donor pool országok különböző szempontok szerint; Adatok forrása:UEFA.com ; FIFA.com, Élő (2023), Eurobarometer (2021); saját szerkesztés; 8. oldal
3. táblázat: 2013/2014-es és 2023/24-es szezon között azok a labdarúgók, akik legalább egy meccsen pályára léptek a Liverpool felnőtt csapatában. Zárójelben a pályára lépések száma az adott szezonban; Adatok forrása: transfermarkt.com (2024) és eredmények.com (2024); saját szerkesztés; 10. oldal
4. táblázat: 2013/2014-es és 2023/24-es szezon között azok a labdarúgók, akik legalább egy meccsen pályára léptek az Arsenal, a Chelsea, a Manchester City vagy a Manchester United felnőtt csapatában. Zárójelben a pályára lépések száma az adott szezonban.; Adatok forrása: transfermarkt.com és eredmények.com (2024); saját szerkesztés; 11. oldal

5. táblázat: Összefoglaló táblázat Magyarország és Szintetikus Magyarország Liverpool keresésekre; Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés; 14. oldal

6. táblázat: Összefoglaló táblázat Magyarország és Szintetikus Magyarország (Arsenal, Chelsea, Manchester City és Manchester United keresésekre); Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés; 16. oldal

1. BEVEZETÉS

Szoboszlai Dominik 2023 nyarán átigazolt az elmúlt évtized egyik legsikeresebb, klubcsapatához, a Liverpoolhoz. Mindeközben a válogatott 2024 nyarán egymás utáni harmadik Európa-bajnokságán fog részt venni, a labdarúgás pedig töretlenül a legnépszerűbb sportág Magyarországon. Az Eurobarometer (2021) alapján a magyarok azonosulnak az Európai Unió tagországai közül második legtöbben nemzetük identitásával, a lakosság 87%-a. Ökonometria II beszámoló dolgozatomban az a célom, hogy ezen tényezőkből eredeztetve mutassak be oksági hatást.

A dolgozatnak kettő kutatási kérdése van. Az első, hogy Szoboszlai Dominik Liverpoolba igazolása hogyan változtatta meg Magyarország lakosságának érdeklődését a csapat felé. A második kutatási kérdés, hogy Szoboszlai Liverpoolba igazolása okozott-e tovagyrúzó (spillover) hatást az Arsenal, a Chelsea, a Manchester City és a Manchester United csapatának irányába, tehát Szoboszlai Liverpoolba igazolása növelte-e ezen négy labdarúgó klub iránti érdeklődést Magyarországon.

A kutatási kérdéseket szintetikus kontroll segítségével igyekszem megválaszolni. Az eredmények alapján a nemzeti tizenegy csapatkapitányának Liverpoolba igazolásának hatására a magyarországi érdeklődés átlagosan megötszöröződött az azóta eltelt 11 hónapban. A második kutatási kérdést a használni kívánt módszertannal nem lehetett megfelelően megválaszolni.

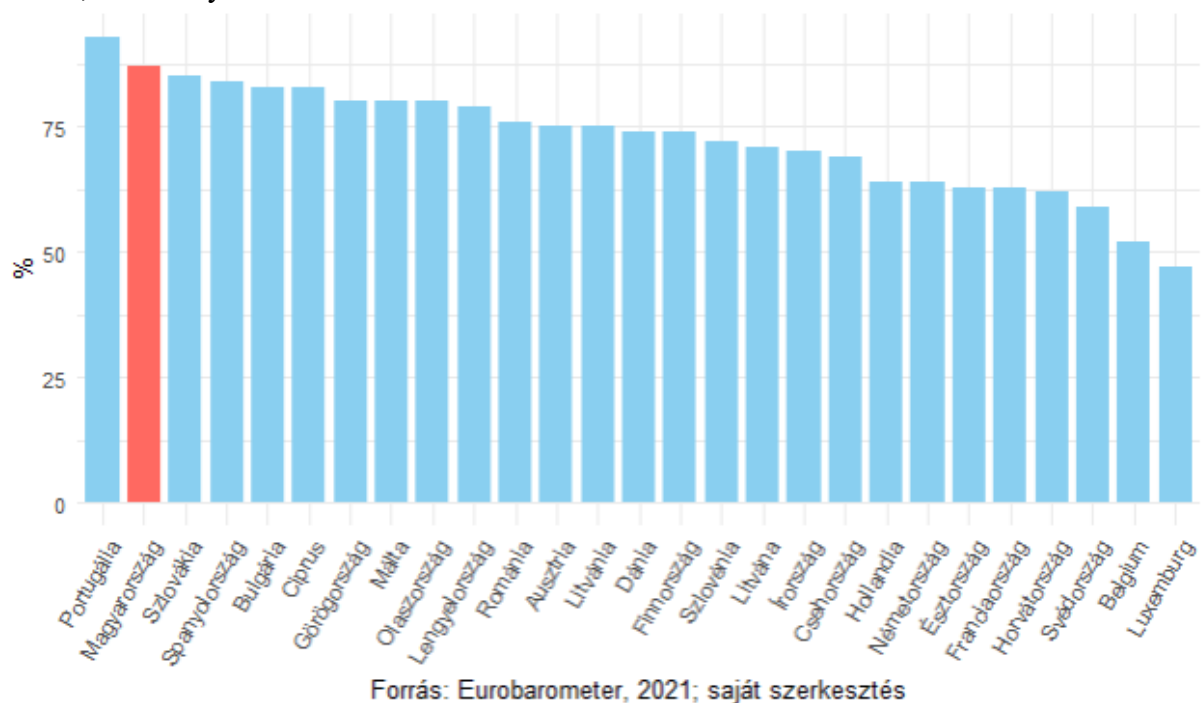
Az elemzésnek és az eredmények értelmezésének természetesen vannak korlátjai. Biztos oksági hatást gyakorlatilag csak természetes terep kísérlettel lehet kimutatni. Ebből kifolyólag a szintetikus kontroll, habár egy hatékony módszer lehet egy hatás kimutatására, az eredményeket szükséges kritikusan kezelni. Másodlagosan pedig az érdeklődés proxizálásához a Google keresések mértékét használtam. Ez az adattípus egy jó indikátora lehet az érdeklődésnek, ugyanakkor egyáltalán nem az egyetlen kifejeződése neki.

2. IDENTITÁSRÓL

Habár a közbeszédben mindenki helyesen használja és értelmezi az „identitás” szót, a fogalom pontos definiálása már nehezebb feladat (Fearon, 1999). Fearon (1999) az identitás meghatározását szétbontja „társadalmi” és „személyes” szálakra. A szerző szerint a társadalmi

identitás az emberek egy csoportjára vonatkoztatható, akik valamilyen tulajdonság vagy ismertetőjegy alapján magukat hasonlóknak vallják, míg más csoportosulásoktól megkülönböztetik magukat. A Fearon (1999) alapján a „személyes identitás” pedig egy adott személy sajátosságára utal, amire az illető különösen büszke vagy megkülönböztetett módon fontosnak tart. Ennek részben ellentmondva Egan (2020) identitásnak csak a társadalmi kontextusát értelmezi, miszerint az identitás egy társadalmi kategória, amibe az emberek bizonyos jellemvonások alapján vannak besorolva.

Az identitásképző elemek közé tartozhat például a származás, a nem, a szexuális beállítottság, a bőrszín, a nyelv, a vallás vagy épp a társadalmi-gazdasági státusz (Chandra, 2012, Egan, 2020). Az egyén identitása nem feltétlen egy időben állandó jellemző, típustól függően változhat is (Chandra, 2012; Egan, 2020; Simonovits és Kézdi, 2016). Példának okáért Simonovits és Kézdi (2016) alapján Magyarországon a roma származásúak nagyobb eséllyel identifikálják magukat romaként, amikor olyan, a kisebbségükkel általánosságban kapcsolatba hozott tulajdonság jellemző rájuk, mint a gazdasági nehézség. Posner (2004) pedig arra hívja fel a figyelmet egy természetes kísérletet elemző kutatásában, hogy népcsoportokra identitásának erőssége és az identitáson lévő hangsúly makroszintű hatások, mint a politika érdek, eredményeként is különböző módon alakulhat ki és változhat.

1. ábra Országoként azok aránya, akik hajlamosak azonosítani vagy erősen azonosítják magukat a nemzetükkel

Adatok forrása: Eurobarometer, 2021; saját szerkesztés

A nemzeti identitás sportban történő manifesztálódásának széles irodalma van (lásd: Ward, 2013; Kersting, 2008; Bairner, 2001; Bairner, 2015; Wond és Trumper, 2002; Dolan és Connolly, 2017; Cingiene és Laskiene, 2010). Gyakran politikusok és a kormányok használják fel a sportot a nemzeti identitás felerősítő eszközeként (Houlihan, 2004) és történelmileg hasonló tapasztalható Magyarországon is (Dóczi, 2012).

Magyarország egy kiemelkedően kedvező ország a nemzeti identitás és egy sportoló által okozott hatás vizsgálatára. Az Eurobarometer 2021-es adatai alapján az EU-27 országai közül Magyarországon azonosultak második legnagyobb arányban részben vagy erősen a nemzetükkel (1. ábra). Dóczi (2012) kutatásához készített magyar lakosságra reprezentatív mintafelvétel alapján az emberek 85%-a nagyon vagy egészen büszke, amikor a nemzet sportolói sikereket érnek el és mindössze a lakosság 3%-a nem igazán vagy egyáltalán nem érez büszkeséget ekkor.

3. LABDARÚGÁS ÉS NEMZETI IDENTITÁS

Magyarországon vitathatatlan módon a legnagyobb érdeklődést kiváltó sportág a labdarúgás. Annak ellenére, hogy évtizedeken át leginkább a múltjából táplálkozott, a szurkolói csoportok jelentős része a sikertelenség ellenére is mindvégig kitartott a nemzeti tizenegy mellett. Az eredménytelen selejtezősorozatokat követően 2024 nyarán az elmúlt szűk egy évtizedben egymásután harmadik Európa-bajnokságára készül a nemzeti tizenegy. A 2016-os európa-bajnoki Magyarország-Belgium nyolcaddöntő mérkőzés az akkor elmúlt egy évtized legnézettebb sporteseménye volt Magyarország lakossága körében (nemzetisport.hu, 2016 az MTVA közleményére hivatkozva). Volt olyan perce a mérkőzésnek, amikor több, mint hárommillióan nézték az M4 Sport televíziós csatornát (nemzetisport.hu, 2016 az MTVA közleményére hivatkozva). A 2021-ben megrendezett 2020-as Európa-bajnokság magyar érdekeltségű mérkőzéseit némileg alacsonyabb, de továbbra is hatalmas érdeklődés kísérte. Legtöbben a Magyarország-Németország mérkőzést követték a TV-ben élőben (több, mint 1,7 millióan), és ehhez adódik hozzá több százezer ember, aki online streamen követte a történéseket (mfor.hu, 2021). Az 2020-as Európa-bajnokságot követő években a labdarúgó válogatott mérkőzéseit követően továbbra is több százezer néző követte televízión keresztül (1. táblázat), a hazai tétmérkőzésekre pedig rendre minden jegy elkelt, így körülbelül 60.000 néző előtt lettek lejátsszva a találkozók.

Mikor		Ki ellen játszott a magyar labdarúgó válogatott?	Milyen esemény	Csapatkapitány	Mennyien nézték	Hányadik legnézettebb műsor volt a héten
2022	márc. 24.	Szerbia	Barátságos mérkőzés	Szalai Ádám	359.321	18.
	márc. 29.	Észak-Írország	Barátságos mérkőzés	Szalai Ádám	340.594	20.
	jún. 4.	Anglia	Nemzetek Ligája	Szalai Ádám	426.681	9.
	jún. 7.	Olaszország	Nemzetek Ligája	Szalai Ádám	-	-
	jún. 11.	Németország	Nemzetek Ligája	Szalai Ádám	805.683	1.
	jún. 14.	Anglia	Nemzetek Ligája	Szalai Ádám	851.954	1.
	szept. 23.	Németország	Nemzetek Ligája	Szalai Ádám	774.607	4.
	szept. 26.	Olaszország	Nemzetek Ligája	Szalai Ádám	932.834	2.
	okt. 17.	Luxemburg	Barátságos mérkőzés	Szoboszlai Dominik	-	-
	okt. 20.	Görögország	Barátságos mérkőzés	Dzsudzsák Balázs	622.397	9.
2023	márc. 23.	Észtország	Barátságos mérkőzés	Szoboszlai Dominik	447.247	12.
	márc. 27.	Bulgária	EB selejtező	Szoboszlai Dominik	703.903	5.
	jún. 17.	Montenegró	EB selejtező	Szoboszlai Dominik	534.127	4.
	jún. 20.	Litvánia	EB selejtező	Szoboszlai Dominik	601.044	3.
	szept. 7.	Szerbia	EB selejtező	Szoboszlai Dominik	609.842	4.
	szept. 10.	Csehország	Barátságos mérkőzés	Szoboszlai Dominik	532.573	7.
	okt. 14.	Szerbia	EB selejtező	Szoboszlai Dominik	764.123	3.
	okt. 17.	Litvánia	EB selejtező	Szoboszlai Dominik	804.291	2.
	nov. 16.	Bulgária	EB selejtező	Szoboszlai Dominik	-	-
	nov. 19.	Montenegró	EB selejtező	Szoboszlai Dominik	861.017	1.
2024	márc. 22.	Törökország	Barátságos mérkőzés	Szoboszlai Dominik	639.002	6.
	márc. 26.	Koszovó	Barátságos mérkőzés	Szoboszlai Dominik	602.587	6.

1. táblázat: A magyar labdarúgó válogatott mérkőzéseinek nézettsége (2022-2024. május)
(teljes lakosság, ha egy héten több válogatott mérkőzés egyazon sorozatban, akkor csak a nagyobb nézettségűre érhető el adat)

Adatok forrása: onbrands.hu (n.d.), saját szerkesztés

Az erős magyar nemzeti identitással rendelkező csoportnak, azon belül is a labdarúgás iránt érdeklődők számára egy gyakran látható, ismert, népszerű, tagja a nemzeti válogatott csapatkapitányaként Szoboszlai Dominik. Az elmúlt évtizedek legnagyobb magyar tehetségének tartott focistájaként kérdésen felüli, hogy kiemelt figyelemben részesül. Magyarország vezető sportportáljának számító Nemzeti Sport Online-on a dolgozat írásáig összesen 1869 olyan cikk jelent meg, amelyben a személye kulcsszerepet játszik, így a „Szoboszlai Dominik” címkével is ellátták. Az 1869 cikkből 1713 született 2019 januárjától.

Ugyanakkor a közös identitásból származó figyelem, érdeklődés tovaggyűrűzésének szintje már bonyolultabb kérdéskör. A dolgozat egyik kutatási célja, hogy becslést adjon arra,

hogy az elmúlt évtizedben a világ egyik legnépszerűbb és legsikeresebb klubjának számító Liverpool iránti érdeklődés hogyan nőtt tovább Magyarországon annak hatására, hogy Szoboszlai Dominik odaigazolt. A dolgozat másik kutatási kérdése, hogy Szoboszlai Dominik átigazolása járt-e olyan típusú spillover hatással, hogy az angol elsőosztály (Premier League) általában „Big five”-ként hivatkozott másik négy klubja, vagyis a Liverpoolon túl a Chelsea, Arsenal, Manchester City, és Manchester United iránti érdeklődés is megnőtt.

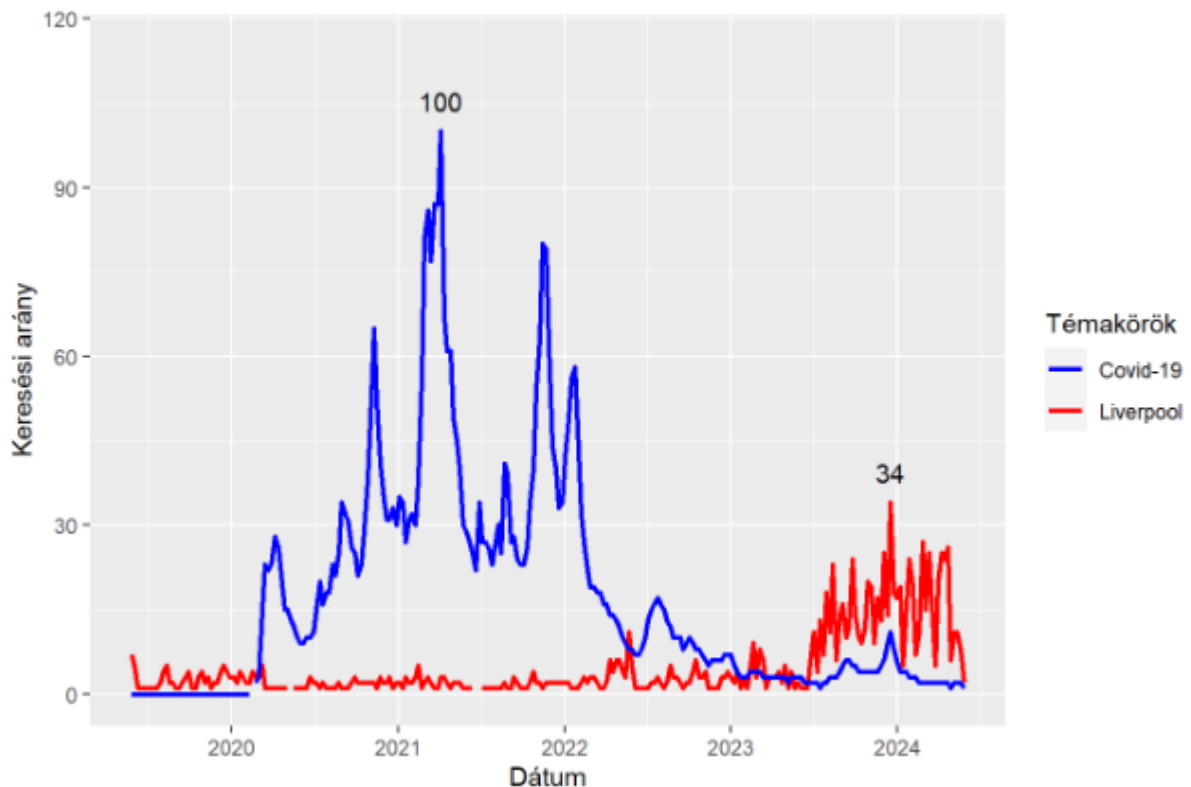
4. MÓDSZERTAN ÉS FELHASZNÁLT ADATOK

Annak megbecslésére, hogy az elmúlt nyolc évben háromszor is Bajnokok Ligája döntőt játszó és azt egyszer meg is nyerő Liverpool FC iránti, illetve az angol első osztály másik négy történelmileg legnagyobb klubjának számító Manchester United, Manchester City, Arsenal és Chelsea iránti érdeklődés hogyan változott Magyarországon Szoboszlai Dominik Liverpoolba igazolásának hatására szintetikus kontrollt használok. A hatás becsléséhez a felhasználható donor poolról vagyis a kezelést nem kapott, kezelt egyedhez hasonló viselkedésű csoportba tartozó egyedekről és a vizsgálni kívánt időtávról szükséges döntést hozni (Békés és Kézdi, 2021).

Az érdeklődést a Google Trends nyilvánosan elérhető és letölthető adataival képezem le. Amennyiben egy témakör eléri a Google objektív minimum érdeklődési mércéjét egy adott területen, akkor arról keresési adatokat közölnek 2004 januárjáig visszamenőleg. A nyilvánosan elérhető adatok csak területi populációhoz arányosítva érhetők el, tehát maga a keresési volumenhez nem lehet hozzáférni. A Google Trendsnek létezik egy olyan funkciója, hogy a szorosan egyazon témakörön belül történő kereséseket aggregálja. Példának okáért ugyanolyan keresésnek minősül a „Liverpool”, a „Liverpool FC” és az elütéssel legépelte „Liverpol” szóra történő keresés is. Ugyanakkor nem számítanak egy kategóriába a „Covid-19” és a „Covid-19-vakcina” kifejezésekre történő keresések. (support.google.com, 2024)

A Google Trends a keresési értékeket egy 1-100-ig terjedő skálán közli, ahol minden esetben 100-as érték van hozzárendelve ahhoz az időszakhoz, amikor a legnagyobb arányú keresés történt egy adott témakörre (support.google.com, 2024). Az adatok elérhetőségének egy további fontos tulajdonsága, hogy több témakör együttes letöltése esetén az 1-100-ig terjedő skálán történő arányosítás egymáshoz képest is megtörténik. Szemléltetésképpen a 2. ábrán látható a „Covid-19” és a „Liverpool FC” témakörre történt keresési arányok alakulása az elmúlt öt évben Magyarországon. A legnagyobb, 100-as értéket a Covid-19 témakörének

idősora érte el 2021. április 4-10-ei héten. A Liverpool labdarúgó klub iránti legnagyobb érdeklődés 2023. december 17-23-ai héten volt Magyarországon. Ekkor körülbelül egyharmad annyi keresés történt a liverpooli labdarúgó klubra, mint a 2021. április 4-10-ig tartó héten a Covid-19 témakörre.

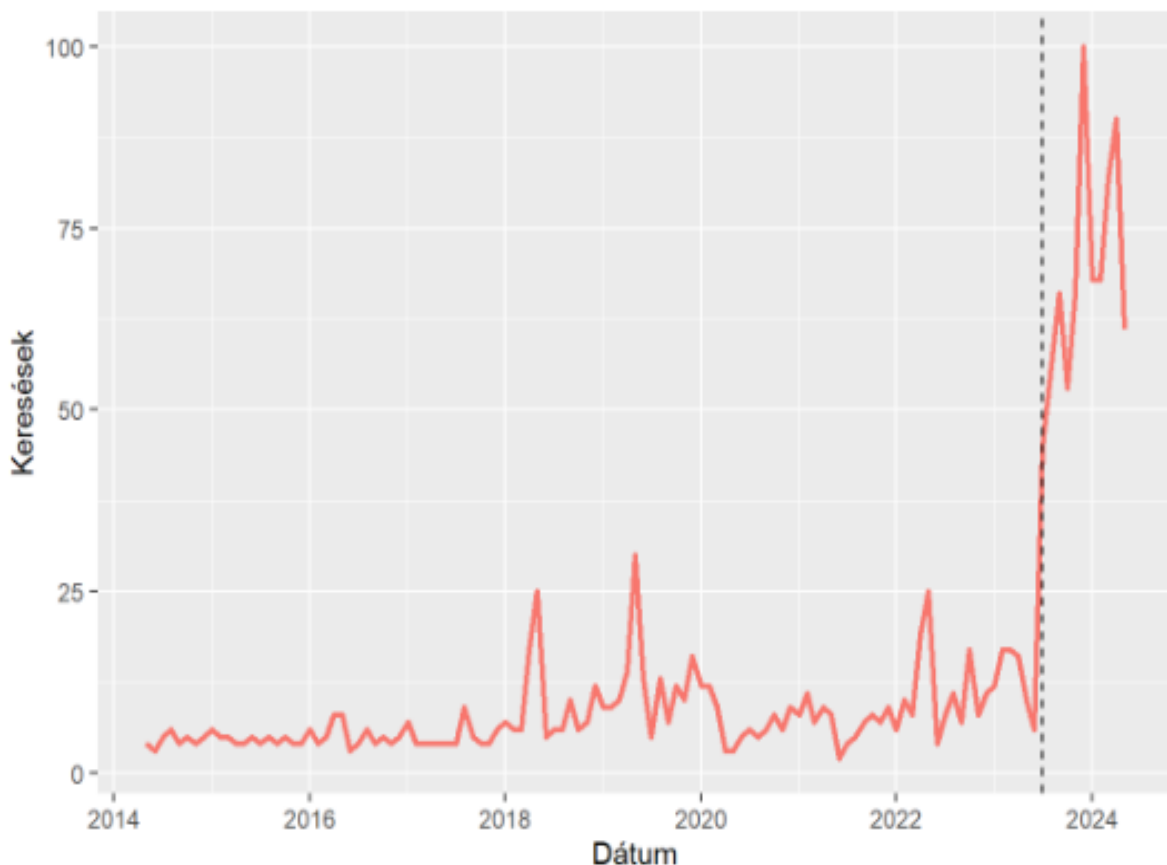
2. ábra: A Liverpool FC és a Covid-19 témakörökre keresések egymáshoz viszonyított aránya Magyarországon (2019. május – 2024. május)

Adatok forrása: trends.google.com (2024); saját szerkesztés

Az elemzéshez használt adatbázist saját magam állítottam össze a Google Trends által közzétett, nyilvánosan elérhető adatokból. Az adatbázis havi bontásban tartalmazza a 2014. május 1-jétől 2024. május 1-jéig a Liverpool FC témakörre keresések egymáshoz viszonyított arányát Magyarország, Ausztria, Csehország, Horvátország, Lengyelország, Románia, Szlovákia, Szlovénia és Szerbia területére vetítve. Továbbá az összeállított adatbázis ugyanilyen struktúrában és időtávra tartalmazza ugyanezen országok területén történt Arsenal, Chelsea, Manchester City és Manchester United keresések egymáshoz viszonyított arányát. A hivatkozásjegyzékben található linken keresztül elérhető az összeállított adatbázis (saját adatbázis, 2024).

5. A DONOR POOL KIALAKÍTÁSA

A becslés során a kezelést kapott csoportnak a magyarországi Liverpool FC témakörre történt keresések arányát tekintem. Kezelési hatásnak természetesen Szoboszlai Dominik Liverpool FC-be igazolása minősül, aminek hivatalos bejelentése 2023. július 2-án történt meg (portfolio.hu, 2023). A Liverpool FC témakörben történt keresések alakulása az elmúlt évtizedben a 3. ábrán látható módon alakult Magyarországon, szaggatott vonallal jelölve Szoboszlai Dominik átigazolása. Habár a hivatalos bejelentés csak 2023. július 2-án történt, mivel a sajtó már az azt megelőző napon készpénznek tekintette az átigazolást, illetve havi adatok állnak rendelkezésre, így az elemzés során a július 1-jei dátumot tekintem a kezelési időpontnak.

3. ábra: Liverpool FC témakörben történt keresések alakulása Magyarországon (2014 május – 2024 április)

Töréspont: Szoboszlai Dominik Liverpoolba igazolása (2023. július 2.)

Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés

A becsléshez szükség van létrehozni egy „szintetikus Magyarországot”, vagyis egy olyan idősort a 2023. július 1-je utáni időszakra, ami azt tükrözi, hogy hogyan alakult volna Magyarországon a Liverpool iránti érdeklődés amennyiben Szoboszlai Dominik nem igazol át a Premier League egyik topcsapatához. A szintetikus Magyarország megbecsléséhez

kiválasztok egy donor poolt, ami olyan országok Liverpool témakörben történt keresésének az időszakaiból áll, amik az elemzés tárgyát adó témakörben hasonlítanak Magyarországra, a kezelést megelőzően magyarországi Liverpool iránti érdeklődés trendjéhez hasonló keresési magatartást mutatnak és a kezelés utáni időpontban sem történt semmilyen különleges esemény.

A donor pool potenciális országainak Magyarország szomszédos országait és a V4 együttműködés országait jelölöm ki Ukrajna kivételével. Ukrajnát az őt ért orosz agresszió miatt vettem le a potenciális donor pool országok listájáról, hiszen természetesen az ország lakosságának sportfogyasztási szokásai (is) jelentősen átalakultak az elmúlt években. Az így megjelölt 8 potenciális donor pool ország (Ausztria, Csehország, Horvátország, Lengyelország, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Szerbia) és Magyarország néhány fontos, releváns adata látható a 2. táblázatban.

Ország/Szempont	UEFA klubcsapat rangsor átlaga (2014-2024)	Válogatott FIFA rangsor átlaga (2014-2024)	2014-2024 között hány világesemény vett részt a nemzeti válogatott	Szomszédos és/vagy V4?	EU tagállam?	Népesség (millió fő)	Magyar kisebbség aránya	Saját nemzetükkel magukat azonosítók (%)
Ausztria	12,5	27,2	3	Szomszédos	Igen	9,1	0,1%	75
Csehország	13,8	36,5	3	V4	Igen	10,9	0,1%	69
Horvátország	17,9	12,3	6	Szomszédos	Igen	3,9	0,4%	62
Lengyelország	23,3	28,5	5	V4	Igen	36,8	NA	79
Románia	22,0	34,5	2	Szomszédos	Igen	19,1	6,5%	76
Szlovákia	30,3	36,4	3	Szomszédos és V4	Igen	5,4	8,5%	85
Szlovénia	30,3	56,3	1	Szomszédos	Igen	2,1	0,2%	72
Szerbia	20,8	34,3	3	Szomszédos	Nem	6,7	3,7%	Nincs adat
Magyarország	30,1	39,6	3	-	Igen	9,6	-	87

2. táblázat: Potenciális donor pool országok különböző szempontok szerint

Adatok forrása:UEFA.com ; FIFA.com, Élő (2023), Eurobarometer (2021); saját szerkesztés

Az 2. táblázat szerint összességében a számba vett országok elmúlt egy évtized labdarúgó klubcsapatainak és válogatottjainak szereplését vizsgáló makroszintű szempontok alapján Magyarország és a potenciális donor poolt alkotó országok hasonlóan szerepeltek. Horvátország valamelyest kilóg a mezőnyből, míg Szlovénia átlagosan némileg rosszabbul teljesít. Az Európai Labdarúgó-szövetség (UEFA) minden évben összeállít egy listát, amin az 54 tagország aszerint foglalja el a saját helyezését, hogy az adott ország klubcsapatai a megelőző években hogyan szerepeltek az európai kupaporondon (Bajnokok Ligájában, Európa Ligában és Európa Konferencia Ligában). A 2. táblázat második oszlopainak adatai azt mutatják, hogy a szóban forgó országok közül Ausztria és Csehország a 13. hely körül, Horvátország, Románia és Szerbia a 20. hely körül, Szlovákia, Szlovénia és Magyarország

pedig a 30. hely körül mozogott az elmúlt bő tíz évben. Az UEFA-hoz hasonló módon készít ranglistát a több, mint 200 tagország nemzeti válogatottjainak eredménye alapján. A FIFA világranglistáján elfoglalt minden év eleji pozíciónak az átlaga látható a 2. táblázat harmadik oszlopában. A 2018-ban Világbajnoki döntőt játszó Horvátország kimagaslik a többi ország közül az átlagosan elfoglalt helyével (12,3), míg Szlovénia (56,3) lefelé lóg ki a kilenc ország mezőnyéből. A többi nyolc ország átlagosan a 28. és 40. hely között mozgott az elmúlt évtizedben. A negyedik oszlopban az látható, hogy a 2014-2024 közötti időszakban országok nemzeti válogatottjai a hat megrendezett világeseményből hányra kvalifikálták magukat. Horvátország minden Európa-bajnokságon és világbajnokságon részt vett, Lengyelország csak egyről hiányzott, a többi ország pedig minimum egy, maximum három tornán mérettethették meg magukat.

A dolgozat arra a feltételezésre épül, hogy az erős magyar nemzeti identitással rendelkező emberek csoportja egy kimagaslóan jól teljesítő magyar sportoló iránt érdeklődést mutatnak ki és ez az érdeklődés a sportoló személyén túl is tovagyűződik. Ugyanakkor a magukat magyarnak vallók és magyar nemzeti identitással rendelkezők nem csak Magyarország területén élnek. A Kárpát-medence Magyarország határán kívül eső területén 2023-ban körülbelül 1,8 millió magyar élt (Élő, 2023). A 2. táblázat nyolcadik oszlopa alapján Szlovákia lakosságának 8,5%-a, Románia lakosságának 6,5%-a, Szerbia lakosságának 3,7%-a vallja magát magyarnak. Mivel a becsléshez felhasznált adatok az országok területére vetítve veszik figyelembe az adott klubcsapatra történő kereséseket, elképzelhető egy olyan mechanizmus, hogy például Szlovákia területén a kezelést (Szoboszlai átigazolását) követően szintén megnő a keresések aránya, hiszen az ott élő szűk félmillió magyar kisebbség is nagyobb érdeklődést mutat a Liverpool vagy éppen a versenytársai (Arsenal, Chelsea, City, United) iránt.

A donor pool kialakítása során az országok klubcsapatainak és válogatottjainak relatív hasonlóságán és az adott országban élő magyar kisebbség arányán túl még egy szempontot vesz figyelembe a dolgozat. Ez a szempont pedig az, hogy a 2014-2024-es időszakban a nemzeteknek játszottak-e labdarúgóik akár a Liverpool csapatában, akár a másik négy, a dolgozat tárgyát képező klubcsapatban. Ezen szempont figyelembe vétele a szintetikus Magyarország létrehozása során, vagyis a feltételezett magyarországi Liverpool iránti érdeklődés Szoboszlai átigazolása nélküli megbecslése érdekében fontos. Példának okáért, feltételezzünk egy országot, ami a donor pool részét képezi, hasonló a kezelést megelőző keresési trendje, mint Magyarországnak és nagy súllyal szerepel a szintetikus Magyarország

becslése során. Amennyiben ez az adott másik ország is kap egy kezelést azzal, hogy egy labdarúgója nekik is átigazol a Liverpoolba, akkor a szintetikus Magyarország becslése emiatt torzított lesz, hiszen ezen ország területén is megnövekszik az őket ért hatás miatt a Liverpool iránti érdeklődés, mivel minden vizsgált országban magas szintű a nemzeti identitás mértéke (2. táblázat, 9. oszlop).

A 3. táblázatban látható, hogy melyik vizsgált országok labdarúgói léptek pályára legalább egy alkalommal a Liverpool felnőtt csapatában a 2013/14-es és a 2023/24-es szezon között. Zárójelben a pályára lépések száma olvasható az adott szezonban. Ausztriának, Csehországnak, Lengyelországnak, Romániának és Szlovéniának egyetlen játékosa sem lépett pályára a Liverpool csapatában az elmúlt évtizedben. Horvátországnak és Szlovákiának egy-egy stabil játékosa volt ezen időszakban, illetve több szerb játékos is megfordult a Liverpoolnál.

Ország/Szezon	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Ausztria											
Csehország											
Horvátország		Dejan Lovren (26)	Dejan Lovren (24)	Dejan Lovren (29)	Dejan Lovren (29)	Dejan Lovren (13)	Dejan Lovren (10)				
Lengyelország											
Románia											
Szlovákia	Martin Skrtel (36)	Martin Skrtel (33)	Martin Skrtel (22)								
Szlovénia											
Szerbia		Lazar Markovic (19)		Marko Grujic (5)	Marko Grujic (3)					Stefan Bajcetic* (11)	Stefan Bajcetic* (1)
Magyarország			Bogdán Ádám (2)								Szoboszlai Dominik (33)

3. táblázat: 2013/2014-es és 2023/24-es szezon között azok a labdarúgók, akik legalább egy meccsen pályára léptek a Liverpool felnőtt csapatában. Zárójelben a pályára lépések száma az adott szezonban.

Adatok forrása: transfermarkt.com és eredmények.com (2024); saját szerkesztés

*Stefan Bajcetic szerb származású, spanyol állampolgárságú labdarúgó

A 4. táblázatban az látható, hogy melyik vizsgált országok labdarúgói léptek pályára legalább egy alkalommal az Arsenal, a Chelsea, a Manchester City és a Manchester United csapatában a 2013/14-es és 2023/24-es szezonok között. Zárójelben ezúttal is a pályára lépések száma olvasható az adott szezonban. Az elmúlt évtizedben egyetlen osztrák, román, szlovák, szlovén és magyar labdarúgó sem lépett pályára ennek a négy klubnak a felnőtt csapatában. A

Ország/Szezon	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Ausztria											
Csehország	Tomas Rosicky (27), Petr Cech (34), Tomas Kalas (2)	Tomas Rosicky (15), Petr Cech (7)	Petr Cech (34)	Petr Cech (35)	Petr Cech (34)	Petr Cech (7)					
Horvátország						Mateo Kovacic (32), Christian Pulisic* (25)	Mateo Kovacic (31), Christian Pulisic* (27)	Mateo Kovacic (27), Christian Pulisic* (22)	Mateo Kovacic (25), Christian Pulisic* (22)	Mateo Kovacic (27), Christian Pulisic* (24)	Josko Gvardiol (28), Mateo Kovacic (30)
Lengyelország	Wojciech Szczesny (37), Lukasz Fabianski (1), Laurent Koscielny* (32), Lukas Podolski* (20)	Wojciech Szczesny (17), Laurent Koscielny* (27), Lukas Podolski* (7)	Laurent Koscielny* (33), Matt Miazga* (2)	Laurent Koscielny* (33)	Laurent Koscielny* (25)	Laurent Koscielny* (17)				Jakub Kiwior (7)	Jakub Kiwior (20)
Románia											
Szlovákia											
Szlovénia											
Szerbia	Nemanja Vidic (25), Matija Nastasic (13), Aleksandar Kolarov (30), Stevan Jovetic (13), Branislav Ivanovic (36), Nemanja Matic* (17)	Aleksandar Kolarov (21), Stevan Jovetic (17), Branislav Ivanovic (38), Nemanja Matic* (36)	Aleksandar Kolarov (29), Branislav Ivanovic (33), Nemanja Matic* (33)	Aleksandar Kolarov (29), Branislav Ivanovic (13), Nemanja Matic* (35)	Nemanja Matic* (36)	Nemanja Matic* (28)	Nemanja Matic* (21)	Nemanja Matic* (20)	Nemanja Matic* (23)		Djordje Petrovic (23)
Magyarország											

4. táblázat: 2013/2014-es és 2023/24-es szezon között azok a labdarúgók, akik legalább egy meccsen pályára léptek az Arsenal, a Chelsea, a Manchester City vagy a Manchester United felnőtt csapatában.

Zárójelben a pályára lépések száma az adott szezonban.

*kettős állampolgárok vagy különböző nemzetiségű felmenőkkel rendelkeznek

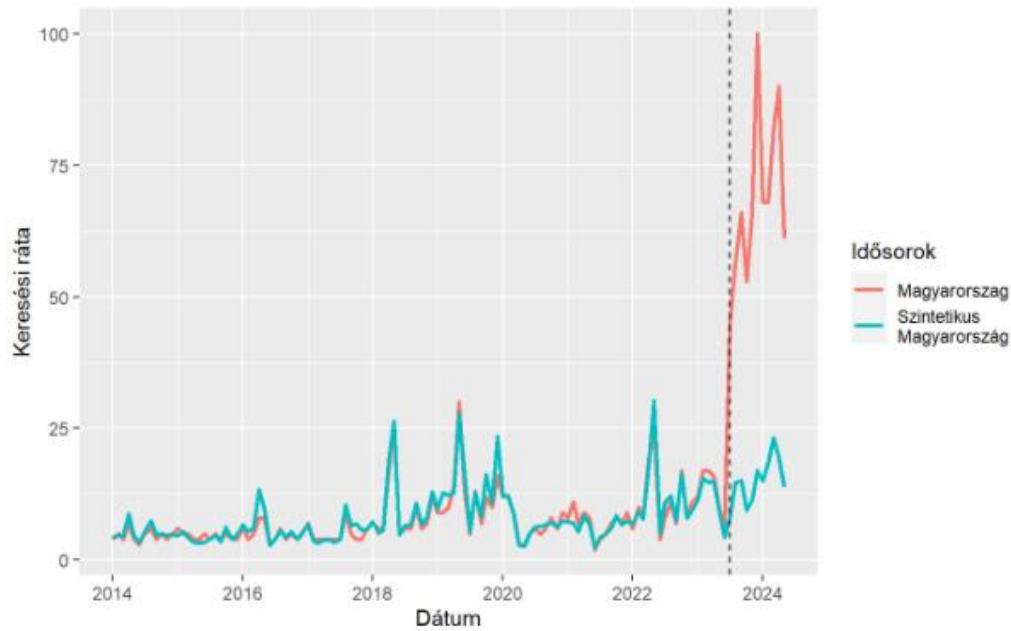
Adatok forrása: transfermarkt.com és eredmények.com (2024); saját szerkesztés

dolgozatban feltételezve van egy spillover hatás, vagyis, hogy a magyarországi érdeklődés nem csak a Liverpoolig terjed, hanem tovagyűrűzik a vetélytársaira, vagyis a Big five másik négy klubjára. Hasonló folyamat a többi ország esetében is lejátszódhat. Például két horvát játékos is rendszeresen pályára lép a Chelsea csapatában a 2018/19-es szezon óta, így a horvátok nem csak a Chelsea csapatának szentelhetnek megkülönböztetett figyelmet, hanem az érdeklődésük áterjedhet az Arsenal, a United vagy éppen a Liverpool csapatára is.

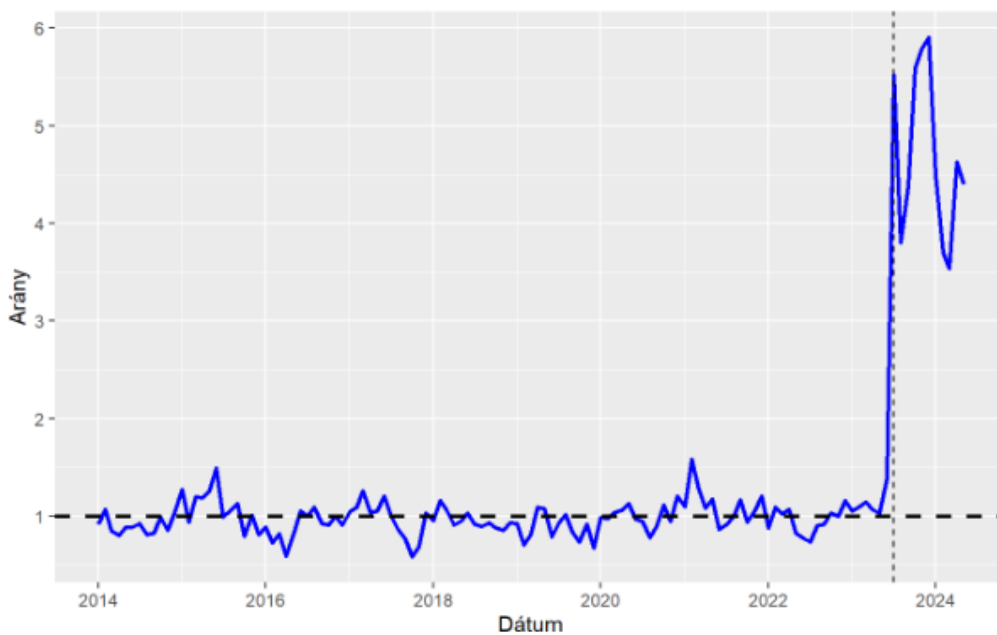
A felsorolt szempontok alapján a nyolc országot, amik potenciálisan a donor poolt alkotják 3 csoportba soroltam. Az első csoportba Ausztria és Szlovénia került. Ezeknek az országoknak egyetlen labdarúgója sem lépett pályára a Liverpool és annak vetélytársainak csapatában az elmúlt évtizedben, illetve nem is él az ország területén olyan méretű magyar kisebbség, hogy a becslést torzítsák. Tehát Ausztria és Szlovénia a szempontrendszer alapján megfelelően használható a szintetikus Magyarország elkészítéséhez. A második csoportba tartozik Csehország, Románia és Szlovákia. Csehországban nem él jelentős magyar kisebbség, ugyanakkor a 2018/19-es szezonig Petr Cech miatt (4. táblázat) érhetette a csapatokat megkülönböztetett figyelem. Románia és Szlovákiában jelentős magyar kisebbség él, ami torzíthatja a becslést, illetve Csehországhoz hasonlóan, Szlovákiának is játszott labdarúgója a 2015/16-os szezonig a Liverpoolban (3. táblázat). Lengyelországnak, Horvátországnak és Szerbiának több, rendszeresen pályára lépő játékosa is volt az elmúlt évtizedben mind a Liverpool csapatában, mind a többi vizsgálat tárgyát képező klubban. Emiatt ez a három ország nem használható megfelelően becsléshez.

6. EREDMÉNYEK

A Liverpool iránti érdeklődés megnövekedésének megbecsléséhez 2 különböző összetételű donor poolt néztem meg 3-3 időtávra. A szűkített donor poolban csak Ausztria és Szlovénia szerepel. A bővített donor poolban Ausztria és Szlovénia mellett Szlovákia, Románia és Csehország is szerepel. A 3 vizsgált időtáv az átigazolást megelőző 4, 7 és 9 év havi adatait jelöli és minden esetben az átigazolást követő 11 hónapot. A 4. ábrán láthatóak a bővített donor pool és 9 éves megelőző időtáv mellett Magyarország és a szintetikus Magyarország idősorai. Az 5. ábrán látható, hogy az adott hónapokban hányszor annyian kerestek rá a Liverpool témakörére Magyarországon, mint a szintetikus módon előállított Magyarországon. A szaggatott vonal mindkét ábrán az átigazolás napját jelöli. Az 5. ábra alapján volt olyan hónap, amikor közel hatszor annyian kerestek rá a Liverpool FC témakörre, mint amennyien kerestek volna akkor, ha Szoboszlai Dominik nem igazol át a csapathoz.

4. ábra: Magyarország vs. szintetikus Magyarország Liverpool keresésekre
 Megjegyzés: donor pool: Ausztria, Csehország, Románia, Szlovákia, Szlovénia;
 időtáv: átigazolás előtt 9 év
 Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés

5. ábra: Magyarország és szintetikus Magyarország aránya
 Megjegyzés: Hányszorosa a Magyarország a szintetikus Magyarországnak
 Donor pool: Ausztria, Csehország, Románia, Szlovákia, Szlovénia
 Időtáv: átigazolás előtti 9 év
 Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés

A hat különböző donor poolal és/vagy időtávval megbecsült Magyarország és szintetikus Magyarország összefoglaló adatai az 5. ábrán láthatóak. Az első oszlopban látható, hogy melyik országok vannak benne a donor poolban a különböző becslések során, zárójelben

pedig az olvasható, hogy az adott országok milyen súllyal szerepelnek a becslésben. A második oszlop az átigazolás előtt a szintetikus Magyarország felállításához használt időtávot jelöli (4, 7 vagy 9 év). A harmadik oszlopban az szerepel, hogy a szintetikus kontroll becslés alapján az átigazolás óta eltelt hónapokban átlagosan hányszor akkora a keresési volumen¹ Magyarországon, ahhoz viszonyítva, mintha nem igazolt volna át. A negyedik oszlopban pedig a harmadik oszlop kiszámításához használt 11 hónap adatainak szórása látható.

Melyik országok képzik a donorpoolt és milyen súllyal?	Hány éves időtávot vizsgál a kezelés előtt?	Átlagosan hányszorosa növekszik az érdeklődés a kezelés hatására? (Magyarország / Szintetikus Magyarország)	Az arány változás szórása
Ausztria (9,84%), Szlovénia (90,16%)	4	5,08	0,76
Ausztria (0,01%), Szlovénia (100%)	7	5,26	0,83
Ausztria (0%), Szlovénia (100%)	9	5,26	0,83
Szlovákia (14,06%), Ausztria (43,91%), Románia (15,07%), Csehország (11,77%), Szlovénia (15,17%)	4	4,64	0,83
Szlovákia (17,06%), Ausztria (31,62%), Románia (17,29%), Csehország (16,35%), Szlovénia (17,68%)	7	4,69	0,86
Szlovákia (17,26%), Ausztria (30,85%), Románia (17,29%), Csehország (16,68%), Szlovénia (17,92%)	9	4,7	0,87

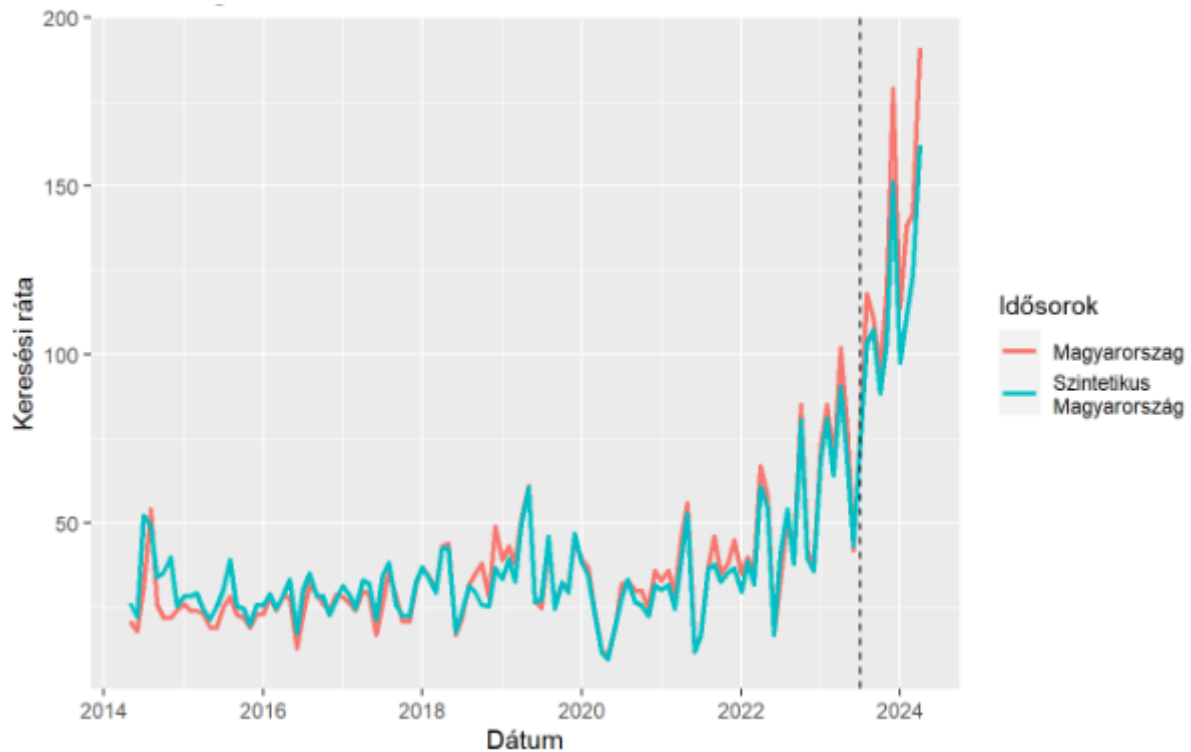
5. táblázat: Összefoglaló táblázat Magyarország és Szintetikus Magyarország Liverpool keresésekre

Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés

Az 5. táblázat alapján a szűkített donor poolban, amikor csak Ausztria és Szlovénia szerepel, Szlovénia 90-100%-os súlyt kap időtávától függően. Ez alapján a Liverpool FC témakörére a keresések száma több, mint az ötszörösére növekedett mindhárom időtávban Szoboszlai Dominik átigazolásának hatására. A bővített donor poolnál az országok súlyozása kiegyenlítettebb módon történik. Ezekben a specifikációkban némileg Ausztria dominál (43%, 32% és 31%). Mindhárom vizsgált időtáv szerint a keresések száma 4,6-4,7-szeresére növekedett. Ugyanakkor, ahogy korábban erről már esett szó, a Szlovákia és Románia területén élő magyar kisebbség torzítja a becslést. Szlovákia területén élők 8,5%-a, Románia területén élők 6,5%-a tartja magát magyarnak (2. táblázat). Azt feltételezve, hogy a határon túl élő

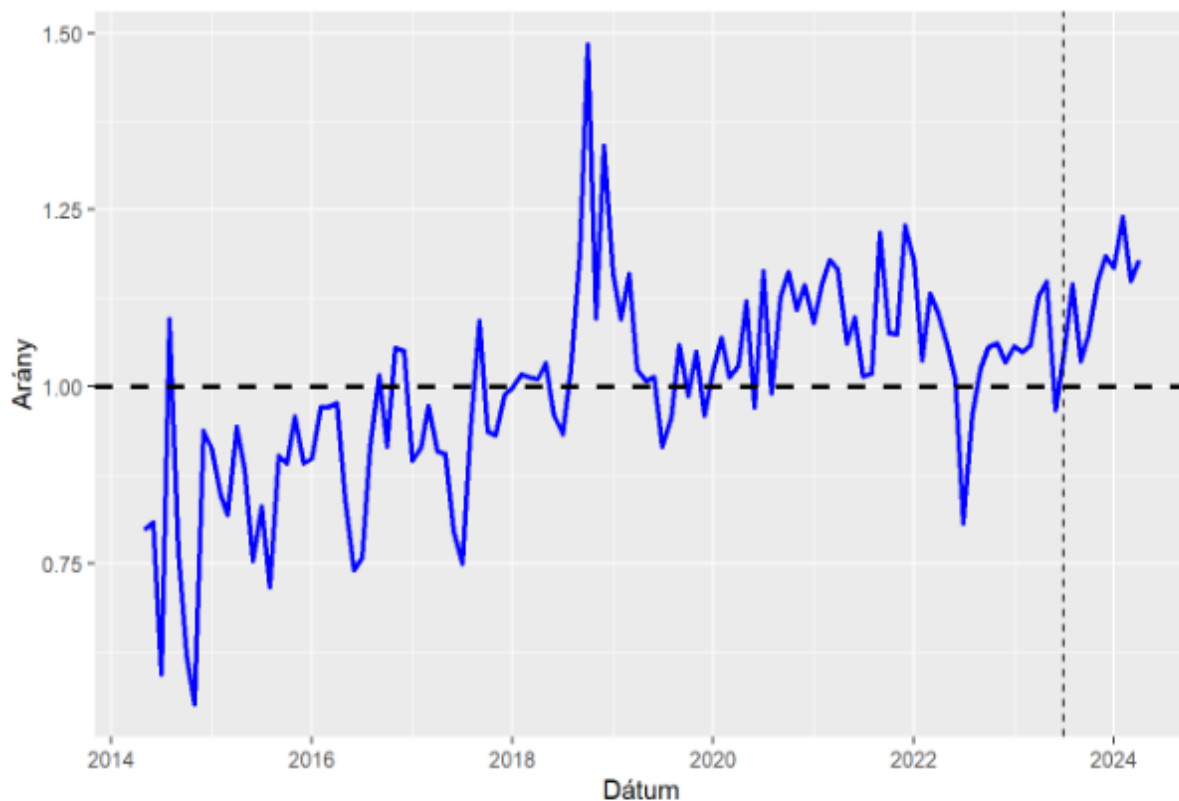
¹ Ebben a kontextusban már lehet arról beszélni, hogy a keresések száma hányszorosára növekedtek, nem szükséges megmaradni a keresési aránynál, hiszen ugyanazon terület populációjának a feltételezett és valós keresési rátája van egymáshoz hasonlítva.

magyarok érdeklődése is megnövekedett, akkor Szlovákia és Románia is kapott egy bizonyos fokú kezelést, vagyis a szintetikus Magyarország felülbecsli a valóságot, tehát a 4,6-4,7-szeresére növekedés alulbecslése a valós hatásnak.

6. ábra: Spillover hatás mérése (Magyarország vs. szintetikus Magyarország)
 Megjegyzés: Donor pool: Ausztria, Csehország, Románia, Szlovákia, Szlovénia;
 Időtáv: átigazolás előtt 9 év
 Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés

A 6. ábrán láthatóak Magyarország és a szintetikus Magyarország idősorai az Arsenal, Chelsea, Manchester City és Manchester United témakörökre történt aggregált keresés alapján. A bővített, vagyis 5 országot tartalmazó donor poolal (Ausztria, Csehország, Románia, Szlovákia és Szlovénia), az átigazolást megelőző 9 évet figyelembe véve. A 7. ábrán látható havi gyakorisággal, hogy a spillover hatást mérni kívánt, bővített donor poolal becsült, átigazolást megelőzően 9 évet vizsgáló specifikáció mellett Magyarország hányszorosa a szintetikus Magyarországnak. Alapvetően az látszik az ábrán, hogy a kezelést követően (függőleges szaggatott vonal) 1 feletti (vízszintes szaggatott vonal) az érték, vagyis többen kerestek rá a Big five Liverpoolon kívül csapataira, úgy, hogy Szoboszlai átigazolt a Liverpoolba (6. ábra, piros idősor), mintha nem igazolt volna (6. ábra, kék idősor). Ugyanakkor az 7. ábrán egyértelműen (és némileg a 6. ábrán is) látható, hogy 2018 elejéig inkább a

7. ábra: Spillover hatás: Magyarország és szintetikus Magyarország aránya

Megjegyzés: Hányszorosa Magyarország a szintetikus Magyarországnak

Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés

szintetikus Magyarország rendelkezett nagyobb keresési értékekkel, 2018-tól kezdve pedig (a valódi) Magyarország. Tehát alapvetően is van egy olyan felfelé ívelő trendje Magyarországnak a négy csapat keresési arányát tekintve, amit a szintetikus kontroll módszertan itt nem tud megfelelően kezelni. A 6. táblázatban látható, hogy Szoboszlai Liverpoolról a Big five többi csapatára átgyűrűző hatásának becslésekor Szlovénia donor pooltól és időtávától függetlenül 90% feletti súlyt kap. Tehát a kapott eredmények ilyen helyzetben csak azt tükrözik, hogy

Melyik országok képzik a donorpoolt és milyen súllyal?	Hány éves időtávot vizsgál a kezelés előtt?	Átlagosan hányszorosa növekszik az érdeklődés a kezelést követően? (Magyarország / Szintetikus Magyarország)	Az arány változás szórása
Ausztria (0%), Szlovénia (100%)	4	1,13	0.065
Ausztria (0%), Szlovénia (100%)	9	1,14	0,066
Szlovákia (0,01%), Ausztria (0%), Románia (0,01%), Csehország (0%), Szlovénia (99,98%)	4	1,13	0.065
Szlovákia (2,35%), Ausztria (2,93%), Románia (2,2%), Csehország (1,7%), Szlovénia (90,8%)	9	1,14	0,065

6. táblázat: Összefoglaló táblázat Magyarország és Szintetikus Magyarország (Arsenal, Chelsea, Manchester City és Manchester United keresésekre)

Adatok forrása: saját adatbázis (2024); saját szerkesztés

Magyarországon az érdeklődés nagyobb ütemben növekedett, mint Szlovéniában. Az eredmény a Szlovénia nélküli specifikációk esetén is hasonlóak. Összességében a rendelkezésre álló adatok és a használni kívánt módszertan ebben az esetben nem megfelelő a másodlagos kutatási célként megfogalmazott spillover hatás megbecslésére.

7. KONKLÚZIÓ

A kutatási dolgozatban kettő kutatási kérdés lett megfogalmazva. Az első kutatási kérdés alapján arra kerestem a választ, hogy Szoboszlai Dominik Liverpoolba igazolása hogyan hatott az elmúlt nyolc évben háromszor is Bajnokok Ligája döntőt játszó –és azt egyszer meg is nyerő– csapat iránti érdeklődésre Magyarországon. A dolgozat másodlagos kutatási kérdése az volt, hogy Szoboszlai Liverpoolba igazolása járt-e tovaryűrűző hatással az angol első osztály másik négy nagyműltű csapatára, vagyis az Arsenalra, a Chelsea-re, a Manchester Cityre és a Manchester Unitedre.

A kutatási kérdések megválaszolásához szintetikus kontrollt használtam, amivel mindkét kutatási kérdéshez szintetikus Magyarországot becsültem. Ehhez meghatároztam egy nyolc országból álló potenciális donor poolt, majd ezt egy szempontrendszer alapján leszűkítettem öt országra, nevezetesen Ausztriára, Szlovéniára, Csehországra, Romániára és Szlovákiára. Az érdeklődést a Google által rendszeresen közölt és nyilvánosan elérhető keresési rátákkal proxiztam.

A szintetikus kontrollal készített becslések alapján a Liverpool iránti magyarországi érdeklődést követően, a dolgozat megírásáig eltelt 11 hónapban, átlagosan ötszöröse volt annak, mintha Szoboszlai nem igazolt volna át. A többféle időtávot és donor poolt használó specifikációk valamilyen szinten eltérő, de egymástól nem jelentősen különböző eredményt becsülnek. A becsült hatás 4,64-szerestől az 5,26-szorosig terjed. Ugyanakkor az alacsonyabb becsléseket eredményező specifikációk, a donor pool országaiban élő jelentős magyar kisebbség miatt a hatás alulbecsléséhez vezethetnek.

Arra a kérdésre, hogy Szoboszlai Dominik Liverpoolba igazolása növelte-e a magyarországi érdeklődést az Arsenal, a Chelsea, a Manchester City és a Manchester United iránt, nem sikerült a dolgozat keretében egyértelmű választ adni. Ennek oka, hogy szintetikus kontroll módszertannal nem sikerült megfelelően kezelni azt a trendet, hogy ezen csapatok iránt a magyarországi érdeklődés alapvetően is nagyobb ütemben nő, mint a donor pool országaiban.

Tehát, habár a becslések szerint körülbelül 13%-kal növekedett ezen csapatok iránti érdeklődés Szoboszlai átigazolásának hatására, az eredmény erősen torzított.

Az az eredmény, hogy Szoboszlai Dominik Liverpoolba igazolása megötszörözte a Liverpool iránti érdeklődést több szempontból is fontos lehet. Ahogyan a 2. ábrán látható, volt olyan hét (2023. december 17-23-ig) Szoboszlai átigazolását követően, amikor harmadannyian is rákerestek a Liverpool FC témakörére, mint a Covid-19 témakörre azon a héten, amikor azt a legnagyobb érdeklődés övezte (2021. április 4-10-ig). Ennek kihangsúlyozása azért fontos, mert a felhasznált adatbázisban csak arányok szerepelnek, ugyanakkor a Covid-19 témakörrel összevetés azt mutatja, hogy volumenében is jelentős volt a Liverpool iránti érdeklődés, egy valóban sokakat érintő jelenségről van szó.

A globális futball lehetővé teszi nemzetek és kultúrák találkozását. Szoboszlai Dominik személye túlnő a pályán mutatott teljesítményén. A magyar válogatott csapatkapitányaként a liverpooli, tágabb értelemben pedig az angol szurkolók előtt képviseli a magyar nemzetet, illetve személye okán az angol klubfutball környékén további magyar szereplők is megjelennek. Ennek lehetnek pozitív (lásd BBC.com, 2023) és negatív vetületei is (lásd telex.hu, 2024; sportal.hu, 2024). Nem mellesleg Szoboszlai Liverpoolba igazolásával közelebb hoz(hat)ta a liverpooli és az angol (futball) kultúrát a magyar szurkolókhoz (lásd Kele, 2024). A kulturális aspektuson pedig feltételezhetően felülkerekednek a gazdasági szempontok. A megnövekedett figyelem és érdeklődés minden bizonnyal megnövekedett fogyasztással is jár, ami pedig hatással van a közvetítési jogokból származó és a reklámbevételekre.

A dolgozat során láthattuk, hogy a Magyarországon legnépszerűbb sportág válogatottjának csapatkapitánya képes megragadni és tovagyűrűztetni az emberek figyelmet, amikor rég nem látott futball sikerekben van része neki is és az országnak. Ugyanakkor fontos kérdés lehet, hogy melyek azok a faktorok, amiknek teljesülni-e szükséges egy ilyen hatás kiváltásához. Csak labdarúgásban működik vagy hasonló mechanizmus figyelhető meg más (csapat)sportágak sportolójánál is? Mennyire szükséges elem a láthatóan erős magyar identitás és mennyire a kiemelkedő siker? Vajon a magyar válogatott alapemberének számító, Szoboszlaival gyakorlatilag egyidőben az angol első osztályba igazoló 20 éves tehetségnek, Kerkez Milosnak is van hasonló hatása a magyarok figyelmére? Végül, de nem utolsó sorban, a dolgozat során feltételezett nemzeti identitásból fakadó hatás vajon valóban országhatáron túl is megjelenik? Ezek mind a hatásmechanizmus megértését segítő, további kutatási lehetőségeknek teretadó kérdéskörök.

HIVATKOZÁSJEGYZÉK

Bairner A. (2001): Sport, nationalism, and globalization: European and North American perspectives. Suny Press

Bairner A. (2015): Assessing the sociology of sport: On national identity and nationalis. Sage Journals, 50. évfolyam 4-5. kiadás. letöltés helye: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1012690214538863> letöltés ideje: 2024.05.28.

BBC.com (2023): Dominik Szoboszlai: The rise of Liverpool's Hungarian hero. letöltés helye: <https://www.bbc.com/sport/football/67508072> letöltés ideje: 2024.05.30.

Békés, G., és Kézdi, G. (2021). Data analysis for business, economics, and policy. Cambridge University Press.

Chandra K. (2012): Constructivist Theories of Ethnic Politics. letöltés helye: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199893157.001.0001> letöltés ideje: 2024.05.28.

Cingiene V. és Laskiene S. (2010): A Revitalized Dream: Basketball and National Identity in Lithuania. The International Journal of the History of Sport, 21. évfolyam, 5. szám, 762-779. oldal letöltés helye: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/0952336042000262042> letöltés ideje: 2024.05.24.

Dóczi T. (2012): Gold fever(?): Sport and national identity – The Hungarian case. International review for the sociology of sport, 47. évfolyam, 2. szám, 165-182. oldal. letöltés helye: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1012690210393828> letöltés ideje: 2024.05.24.

Dolan P., és Connolly J. (2017): Sport and National Identities, Routledge, London

Egan P. J. (2020): Identity as Dependent Variable: How Americans Shift Their Identities to Align with Their Politics. American Journal of Political Science, 64. évfolyam, 3. szám, 699-716. oldal. letöltés helye: <https://doi.org/10.1111/ajps.12496> letöltés ideje: 2024.05.25.

Élő A. (2023): Már 11,5 millió magyar sincs a Kárpát-medencében – lesújtó friss adatok. letöltés helye: <https://www.valaszonline.hu/2023/03/06/magyarorszag-karpat-medence-magyarsag-demografia-nepszamlalas-elemzes/> letöltés ideje: 2024.05.25.

eredmenyek.com (2024) letöltés helye: <https://www.eredmenyek.com/> letöltés ideje: 2024.05.26.

Eurobarometer (2021): Values and Identities of EU citizens. letöltés helye: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC126943> letöltés ideje: 2024.05.28.

Fearon J. D. (1999): What is Identity? (As We Now Use the Word). letöltés helye: <https://web.stanford.edu/group/fearon-research/cgi-bin/wordpress/wp-content/uploads/2013/10/What-is-Identity-as-we-now-use-the-word-.pdf> letöltés ideje: 2024.05.28.

FIFA.com (2024): Latest Men's World Ranking. letöltés helye: <https://inside.fifa.com/fifa-world-ranking/men> letöltés ideje: 2024.05.28.

Houlihan B. (2004): Sport, National Identity and Public Policy. Nations and nationalism, 3. évfolyam, 1. szám, 113-137. oldal. letöltés helye: <https://doi.org/10.1111/j.1354-5078.1997.00113.x> letöltés ideje: 2024.05.24.

Kele J. (2024): Ha egy magyar szakkomentátor kigúnyolja az ikonikus klubhimnuszt, akkor semmit nem tud arról, mit jelent a futball Liverpool városának. letöltés helye: <https://sport24.24.hu/foci/2024/02/29/angol-ligakupa-donto-sebok-vilmos-monoki-lehel-liverpool-klubhimnusz-kigunyolas-tarsadalmi-kulturalis-hatter/> letöltés ideje: 2024.05.30.

Kersting N. (2008): Sport and National Identity: A Comparison of the 2006 and 2010 FIFA World Cups™. Politikon, 34. évfolyam, 3. szám, 277-293. oldal. letöltés helye: <https://doi.org/10.1080/02589340801962551> letöltés ideje: 2024.05.28.

mfor.hu (2021): Óriási rekordot hozott a magyar-német meccs. letöltés helye: <https://mfor.hu/cikkek/vallalatok/oriasi-rekordot-hozott-a-magyar-nemet-meccs.html> letöltés ideje: 2024.05.25.

nemzetisport.hu (2016): EB 2016: Az elmúlt évtized legnézettebb sporteseménye volt a magyar-belga. letöltés helye: <https://www.nemzetisport.hu/foci-eb-2016/2016/06/eb-2016-az-elmult-tiz-ev-legnezettebb-sportesemenye-volt-a-magyar-belga> letöltés ideje: 2024.05.25.

onbrands.hu (n.d.), letöltés helye: <https://onbrands.hu/> letöltés ideje: 2024.05.26.

portfolio.hu (2023): Hivatalos: Szoboszlai Dominik a Liverpoolhoz igazolt. letöltés helye: <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20230702/hivatalos-szoboszlai-dominik-a-liverpoolhoz-igazolt-625567> letöltés ideje: 2024.05.25.

Posner D. N. (2004): The Political Salience of Cultural Difference: Why Chewas and Tumbukas Are Allies in Zambia and Adversaries in Malawi. *American political science review*, 98. évfolyam 4. szám, 529-545. oldal. letöltés helye: <https://doi.org/10.1017/S0003055404041334> letöltés ideje: 2024.05.28.

saját adatbázis (2024): Ökonometria II beszámoló adatbázis. elérhető: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1RWFEqCEhe7HBFMyEwEvmcjUEpLwUgxmuZkqeaRPQN-8/edit?usp=sharing>

Simonovits G. és Kézdi G. (2016): Economic Hardship Triggers Identification with Disadvantaged Minorities *The journal of politics*, 78. évfolyam, 3. szám, 882-892. oldal. letöltés helye: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/685586> letöltés ideje: 2024.05.28.

sportal.hu (2024): „Ennél kínosabb dolgot még nem láttam” – a Liverpool-drukkerek kiakadtak Sebők Vilmosra!. letöltés helye: <https://sportal.blikk.hu/labdarugas/nemzetkozi/premier-league/liverpool-ligakupa-sebok-szurkolok/2024022712104952360> letöltés ideje: 2024.05.30

support.google.com (2024) FAQ about Google Trends data. letöltés helye: <https://support.google.com/trends/answer/4365533?hl=en>

telex.hu (2024): Jürgen Klopp meg sem várta a magyar újságíró kérdését, csak rávágta gyorsan, hogy Szoboszlai remek játékos. letöltés helye: <https://telex.hu/sport/2024/03/07/jurgen-kopp-szoboszlai-dominik> letöltés ideje: 2024.05.30

transfermarkt.com (2024) elérhetőség: <https://www.transfermarkt.com/premier-league/startseite/wettbewerb/GB1>

trends.google.com (2024): Fedezze fel, mire keresnek rá most Magyarország területén. letöltés helye: <https://trends.google.com/trends/>

UEFA.com: UEFA rankings. letöltés helye: <https://www.uefa.com/nationalassociations/uefarankings/club/?year=2024>. letöltés ideje: 2024.05.28.

Ward T. (2013): *Sport in Australian national identity: Kicking goals*. 1. kiadás, Routledge, London

Wond L. L. és Trumper R. (2002): GLOBAL CELEBRITY ATHLETES AND NATIONALISM. Journal of Sport & Social Issues, 26. évfolyam, 2. szám, 168-194. oldal
letöltés helye:

<https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=5f47ce252e5a35a01ae8110ad6867a23e54eed2f>

letöltés ideje: 2024.05.28.